

RUOTSALAINEN KOULU SUOMALAIS-ENGLANTILAISESTA NÄKÖKULMASTA

Kaija Kähkönen Suomesta ja Linda Bradshaw Englannista olivat viikon ajan havainnoimassa kahta ruotsalaista koulua marraskuussa 2004. Raportin kirjoittajat määrittivät aluksi merkitykset, jotka he ovat antaneet käsitteille heterogeeninen ryhmä ja yksilöllistävä opetus seuraavasti.

- Heterogeeninen oppilasryhmä on muodostettu satunnaisesti. Kokoonpano on siis sattumankauppaa.
- Yksilöllistävä opetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden opiskella omien kykyjensä mukaan ja omaan tahtiin.¹

VIERAILURAPORTTI

Kaija Kähkönen ja Linda Bradshaw

Normaalikoulu, Jyväskylän yliopisto, Suomi ja The Oadby Beauchamp College, Leicestershire, Englanti

A) Esimerkkejä parhaasta MAIL käytännöstä opetuksessa ja sen ulkopuolella.

Kaikilla opettajilla on sama filosofia oppimisen suhteen. Kaikki oppilaat ovat tasavertaisia ja opettajan tehtävänä on helpottaa heidän oppimistaan. Kysymme itseltämme brittiläisen ja ruotsalaisen luokkahuoneen eroja. Mieleemme tuli rauhallinen ilmapiiri, joka vallitsi ruotsalaisen koulun kaikissa luokissa, joissa vierailimme. Miksi asia on näin ja onko se ratkaisevaa koulussa tapahtuvalle oppimiselle? Näemme sen lähtökohtana, joka mahdollistaa heterogeenissä ryhmässä kaiken kattavan ja eri kykyjä huomioonottavan ohjelman onnistuneen käytön. Yksilöllistä oppimista tapahtuu, koska oppilaat ottavat menestyksekkäästi vastuuta omasta oppimisestaan.

- Toisessa peruskoulussa näimme päivittäisen työsuunnitelman, joka antoi oppilaille mahdollisuuden valita tehtävän ja ajan suoriutua tästä tehtävästä ja työskentelytahdin.
- Toisen asteen koulujen opettajat olivat sitä mieltä, että eriyttämistä tapahtuu tuloksen perusteella. Peruskoulussa tämä toteutetaan materiaalin tasoa vaihtelemalla ja odotuksilla, joita asetetaan tehtävän ratkaisun laadulle.
- Kaikilla tunneilla, joita seurasimme, kannustettiin oppilaita auttamaan toisiaan.
- Eräs oppimismetodi, jota seurasimme peruskoulussa, oli koko luokan osallistuminen, jossa argumentaatioprosessit olivat tärkeämpiä kuin lopputulokset. Idean ydin oli 'Ei ole olemassa oikeaa vastausta'.
- Peruskoulunopettajat yrittivät parantaa oppilaiden oman arvon tunnetta kannustamalla heitä esittelemään töitään koko luokalle joko yksin, pareittain tai ryhmissä. Näimme oppilaita, jotka esittivät sketsejä ruokalassa.
- Molemmissa kouluissa havaitsimme vanhempien osallistumisen keskeisyyden. Molemmat koulut keräsivät palautetta oppilaiden vanhemmilta kaksi kertaa vuodessa järjestettävissä keskusteluissa (opettajat, vanhemmat ja oppilaat). Tämä johtaa yksilöllistävän opetuksen vahvistamiseen ja tukee yhteistä koulufilosofiaa.

B) Vertailun tuloksia ja heijastusta

Skandinavian koulutusjärjestelmät ovat siinä suhteessa hyvin samanlaisia, että jokaisen oppilaan kykyjen arvostaminen ovat oppimisen keskipisteenä. Brittiläisen systeemin painopisteet, tulokset ja

¹ Toimittanut Liisa Kyyrönen

tehokkuus, eivät aseta oppilasta oppimisprosessin keskipisteeksi. On kehittynyt systeemi, jossa osaa aineista opetetaan heterogeenisissä ryhmissä ja toisia oppimiskykyä luokittelevissa tasokursseissa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että tämä käytäntö saattaa heikentää oppilaan oman arvon tunnetta.

C) Tekijöitä, jotka vaikuttavat yksilöllistävään oppimiseen heterogeenisissä ryhmissä joko positiivisesti tai negatiivisesti

- Opettajan ajan käyttö tehostuu, mikäli hänellä on aikaa auttaa yksittäisiä oppilaita luokkatyöskentelyssä niin, että opetus on rakennettu yksilöllistävän oppimisen ympärille.
- Eräs opettaja käytti HOPS:ia eli henkilökohtaista opintosuunnitelmaa, joka kattoi 6. vuositason työskentelyn. Sen hyvä puoli oli, että oppilaat ja opettaja pystyivät käyttämään sitä työkaluna suunnitelmalliseen kehittämiseen.
- Monet opettajat, joiden kanssa keskustelimme, olivat sitä mieltä, että yksilöllistävä oppiminen, ollakseen tehokas, tarvitsee oppimateriaalia, joka on suunniteltu keskivaikealle tasolle. Tämä materiaali on helppo sopeuttaa lahjattomampien oppilaiden käyttöön. Kuitenkin on kyseenalaista, edistääkö se myös lahjakkaita.
- Kotitehtävien korostaminen koulussa johti luokan työskentelyn keskittymiseen.

D) Näkökulma, joka koskettaa yksilöllistävän oppimisen merkitystä ammatillisten ja sosiaalisten kykyjen hankkimista

Avain yksilöllistävän oppimisen menestykselliseen käyttämiseen ovat toimintakulttuuri ja opetussuunnitelmat, jotka on tarkoitettu tiedon ja ymmärryksen takaamiseksi. Näimme toimintoja, jotka olivat suunniteltu vahvistamaan kommunikaatioita, sosiaalista kanssakäymistä ja itsenäistä oppimista. Nämä tukeutuivat enemmän aktiiviseen kuin passiiviseen oppimiseen ja edistivät oppilaiden uskoa omaan ja ryhmänsä kykyihin sekä heterogeenisen ryhmätyön arvoa.

E) Muita näkökulmia ja tekijöitä sekä yksityiskohtia, jotka antavat ideoita kotimaassa tapahtuvan jatkokoulutuksen virittämiseen ja kokeiluun.

- Kaikilla oppilailta tuntui olevan yhteenkuuluvuuden ja ylpeyden tunne ja he ottivat koulun tosissaan. Tätä edistettiin kuvilla oppilaista ryhmissään, koulun ympäristöstä ja yksittäisistä oppilaista syntymäpäivillään, joita oli esillä luokkahuoneissa.
- Oppilaat pidettiin molemmissa kouluissa oppimisprosessin keskipisteenä, koulun sydämessä.
- Oppilaat reagoivat positiivisesti opettajiin, arvostivat näiden työtä ja luottivat siihen, että ”opettaja tietää parhaiten”.
- Oppilaat olivat kaikilla osa-alueilla, joita seurasimme, aktiivisesti mukana opetuksen ja oppimisympäristön suunnittelussa. P peruskoulussa tämä tuli selvästi esille.

Koulut, joita seurasimme, perustuvat ruotsalaiseen kulttuuriin. Infrastrukturi on koulutuspoliittinen jatkumo vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa. Jokainen tuntee kouluhierarkiassa omistamisen tunteen, joka johtaa vastuuntuntoiseen käyttäytymiseen ja asenteisiin. ”Kaikilla on hauskaa koulussa”.